

VIDEO U NASTAVI STRANIH JEZIKA

Zahtjev da učenik ovlada stranim jezikom tako da se njime može služiti u stvarnom životu pretpostavlja upoznavanje jezika u svojoj njegovoj kompleksnosti. Chomski je govoreći o učenju stranih jezika preporučio stvaranje »bogate lingvističke sredine«¹ koja bi pridonijela uspješnom svladavanju jezika. Danas govorimo o multimedijском pristupu koji znači korištenje svih onih medija koje vode optimalizaciji nastavnog procesa.

Među medijima koji se koriste u nastavi stranih jezika sve veću ulogu igrat će video koji se već niz godina uspješno primjenjuje u industrijski razvijenim zemljama. Video je jedan od najsuvremenijih medija koji razvoj jezične aktivnosti prikazuje u cjelini, daleko uvjerljivije i cjelovitije od vrpce, dijafilma, slike ili knjige.

1. Tehnički aspekt

Rukovanje videoaparatom je jednostavno, a tehničke mogućnosti velike. Vrpca se u svakom trenutku može zaustaviti, vratiti natrag ili pomaknuti naprijed. U trenutku zaustavljanja slika ostaje na ekranu. Daljinsko upravljanje omogućuje nastavniku slobodno kretanje učionicom. Za razliku od filmskog projektora, monitor videoaparata omogućuje reprodukciju po danjem svjetlu. Memorija novijih aparata vraća vrpcu u položaj koji želimo, a omogućuje je i nasnimavanje vlastitog tonskog materijala, ako aparat ima 2 kanala, što je posebno korisno ako je vizualni materijal popraćen jezikom koji ne odgovara znanju ili potrebama učenika. Također možemo snimati različite emisije na materinskom jeziku, a tekst na stranom jeziku proizvesti sami. Ako imamo samo monouređaj, tekst možemo snimiti na vrpcu magnetofona ili kasetofona.

Videokamera može se također korisno upotrijebiti u nastavi. Kamerom možemo snimati vlastite materijale i sastavljati programe za poučavanje, te čitav tok nastavnog sata, dijaloge i diskusije. Ovako snimljeni dijalozi i diskusije značajan su didaktički materijal za analizu grešaka.

2. Didaktičko-metodički aspekti

Za razliku od isključivo tonske snimke, videosnimka pruža sljedeće mogućnosti:

- realnu, »totalnu« komunikacijsku situaciju
- paralingvistički aspekti jezika također su vidljivi i mogu se analizirati
- samo pomoću videosnimke mogu se analizirati svi dijelovi komunikacije, npr. smijeh ili ako netko želi nešto reći, a ne može doći do riječi i sl.
- zahvaljujući vizualnoj dimenziji razgovor, odnosno tok razgovora, lakše se pamti, a sama činjenica da se i učenici mogu vidjeti na ekranu motivira ih da se bave ovim medijem.

¹ Vilke, M., *Uvod u glotodidaktiku*, str. 168.

Dunja Vićan² ističe da video obogaćuje poučavanje jezika u nekoliko važnih aspekata: smješta jezik u njegov vizualni kontekst i prikazuje razvoj jezične aktivnosti u cjelini; daje uvid u neverbalne, paralingvističke aspekte jezika u akciji, kao što su npr. izrazi lica, geste, kretnje i sl.; pokazao se kao dosad najbolji medij u stilu i registru, tj. načinu govora koji izražava status, odnos i stav sugovornika i slikovito prikazuje sličnosti i razlike u kulturi naroda čiji jezik poučavamo.

Nastava stranih jezika dugo je, prateći lingvističke teorije, bila udaljena od jezične stvarnosti, a centralna tema bio je »jezični sistem«. Socijalne i interakcijske dimenzije govora tek pragmalingvistika uvodi u nastavu. Naše znanje o komunikacijskim navikama govornika jednog jezika još je nedovoljno. Analiza realnog toka komunikacije i za nastavnika i za učenika veoma je važna, a upravo videosnimka daje potpunu jezičnu situaciju i omogućuje njezinu analizu.

Sadržaji koji se daju mogu biti raznoliki. Najinteresantniji su autentični i aktualni događaji, a za nastavu najkorisniji didaktički pripremljeni programi i filmovi. Na seminarima za usavršavanje nastavnika stranih jezika na Goethe Institutu prikazuju se i analiziraju autentične snimke nastavnih procesa.

Videofilm može se koristiti kao instrumentalni tekst (Instrumentaltext) ili kao informativni tekst (Informationstext)³. Kao instrumentalni tekst film služi kao sredstvo za postizanje cilja npr. ako za uvježbavanje modalnih glagola odaberemo sekvenciju filma u kojoj se modalni glagoli često pojavljuju. Ako film situacije i događaje prikazuje u cjelini, kao objekt učenja, onda ga koristimo kao informativni tekst, poput filma o nekom mjestu, zemlji, području, životu neke poznate ličnosti itd.

Budući da nam video daje mnoštvo informacija i pruža niz mogućnosti za obradu, za jedan nastavni sat, pod pretpostavkom da je dobro pripremljen, dovoljno je nekoliko minuta programa. Među nastavnicima praktičarima⁴ još je prisutna određena nesigurnost kako video uvesti u nastavu. Već postoje dobra didaktičko-metodička rješenja, ali još uvijek se nastoji pronaći nova. Videofilmovi često su se koristili samo da bi sat učinili bogatijim, interesantnijim. Rezultati koji su se postizali nisu ispunili očekivanja. Poznato je da korištenje većeg broja nastavnih sredstava zahtijeva temeljitiju i višestruku pripremu. Prilikom planiranja nastavnog sata treba poći od cilja učenja. Tako je i upotreba videa u nastavi opravdana ako se cilj učenja postiže brže i bolje nego pomoću ostalih medija. Postoji niz didaktičkih mogućnosti za korištenje videa u nastavi stranih jezika. Najvažnije je učenika pripremiti za ulogu aktivnog promatrača.

U radu s videom uglavnom se razlikuju 3 faze:

- a) Pripremna faza (planiranje, uvod u temu, priprema za gledanje uz upotrebu vodiča za gledanje, ekstenzivno gledanje/slušanje s razumijevanjem i kontrola globalnog razumijevanja itd.)
  - tema se može uvesti razgovorom na početku sata, uglavnom pomoću pitanja i odgovora
  - u toku gledanja nastavnik može dati komentar, objašnjavati nepoznate riječi i pisati ih na ploču

² Vićan, D.: »Video u nastavi stranih jezika«, *Naša iskustva*, 198, Skola za strane jezike, str. 83.

³ Svensson, S. E., Video im fremdsprachlichen Unterricht, *Zielsprache Deutsch*, 2/85, str. 21.

⁴ Rekkola, A., Einige praktische Gesichtspunkte zur Arbeit mit Video im fremdsprachlichen Unterricht, u *Lehrer und Lernende im Deutschunterricht*, str. 371.

- u toku ili nakon gledanja učenici mogu riješiti zadatke koji će ih potaknuti na aktivno gledanje (nadopuna teksta u kojem nedostaju npr. glagoli, imenice, pridjevi, vježbe s odgovorima točno — krivo, višestrukim izborom, pitanja koja se odnose na sadržaj itd.)
  - nakon jedne kratke sekvencije film se može zaustaviti, tako da učenici sami izmisle kraj priče, odnosno da pogode kakve će biti reakcije pojedinih likova, a zatim se pokaže čitav film
  - promatranje i opisivanje osobina likova u filmu i popratnih paralingvističkih pojava kao mimike, gestikulacije i sl.
  - simultano prevođenje.
- b) Obrada teme (aktivno gledanje i slušanje s razumijevanjem, razrada detalja pomoću raznih vježbi).

U ovoj fazi preporučuju se sljedeći postupci:

- sinhronizacija — ton je isključen, a vizualna situacija dana je u cjelini, tako da učenici prema toj situaciji sami stvaraju tekst uz pomoć natuknica ili bez njih), odnosno imitiraju govornika. Ako se radi o dijalogu, jednog govornika mogu čuti, a drugog imitirati. Tako se npr. mogu uvježbavati različite jezične funkcije: pozdravi, pohvale, čuđenje, izvinjavanje, žaljenje itd.
- prepričavanje filma (u pismenom ili usmenom obliku)
- vježbe intonacije i brzine govora
- vježbe supstitucije i transformacije
- vođenje razgovora.

c) Transfer

Ova faza predstavlja primjenjivanje uvježbanih i usvojenih jezičnih vještina. Mogu se npr.:

- voditi diskusije i razgovori na određenu temu
- sastavljati tekstovi, igrati uloge, voditi intervjui
- zadavati stručni zadaci ako se obrađuje jezik struke.

Kojim će se redoslijedom i u kojem opsegu iskoristiti predložene vježbe, ovisi o jezičnoj kompetenciji učenika, o njihovom interesu, cilju nastave i raspoloživom filmskom materijalu.

3. Nastavni model — reklamni videofilm turističke agencije »KVARNER-EXPRESS« Opatija

Na Hotelijskom fakultetu u Opatiji obrađuje se u okviru nastave njemačkog jezika na drugoj godini studija tema »Reisebüro«. Prilikom obrade ove teme koristimo tekstove »Reisebüro« »Ein Tag in einem Reisebüro« iz časopisa »Scala International« te nedavno snimljeni 15-minutni videofilm agencije »Kvarner-express« (film je snimljen na hrvatskom ili srpskom, engleskom i njemačkom jeziku). Film se uvodi nakon obrade spomenutih tekstova.

Prije gledanja filma studenti dobivaju vodič za gledanje u kojem se između ostalog od njih traži da film podijele u nekoliko tematskih cjelina i daju im naslove. To mogu učiniti za vrijeme ili nakon prvog gledanja filma.

Prije drugog gledanja dobivaju zadatak da nadopune tekst u kojem nedostaju neki stručni izrazi, koji su uglavnom obrađeni ranije u okviru ove teme, te je ova vježba korisna za utvrđivanje stručnog vokabulara.

Pošto su ovi zadaci riješeni, slijedi gledanje filma treći put, za vrijeme kojeg studenti uz isključen ton daju svoj komentar prema vizualnoj situaciji.

Na kraju slijedi diskusija o prikazanoj temi, vode se intervjui i simulira razgovor u agenciji, a zadatak koji treba pripremiti za sljedeći sat je sastavljanje sličnog teksta kojim bi se neka turistička agencija predstavila inozemnom turističkom tržištu (može se odabrati bilo koja agencija iz naše zemlje, osim »Kvarner-expressa«).

Na sljedećem satu čitaju se pripremljeni tekstovi, a da tema bude još potpunije obrađena korisno je pogledati videofilmove agencija »Kompas« i »Dalmacijaturist«.

4. Zaključak

U ovom članku prikazan je samo jedan dio mogućnosti koje nam pruža video u nastavi stranih jezika. Kao što H. L. Bauer kaže⁵ »video neće dovesti do revolucije u nastavi stranih jezika«, ali će je sigurno obogatiti u više aspekata.

Literatura

- Bauer, H. L., »Was ist und wozu dient Video-learning im Fremdsprachenunterricht«, *Zielsprache Deutsch*, Hueber, München, 2/1986. str. 57—63.
- Bauer, H. L., »Wege mit Video«, *Zielsprache Deutsch*, 1/1979, str. 2—11, Hueber, München.
- Von Faber, H., »Thesen zum medien-spezifischen Einsatz von Video und Videoprogrammen«, *Lehrer und Lernende im Deutschunterricht*, str. 375—377, Langenscheidt, München 1981.
- Griesheimer, F. G., »Video im Unterricht«. Eine Antwort auf H. L. Bauer »Wege mit Video«, *Spracharbeit*, 2/1979, str. 22—27, Goethe Institut, München.
- Rekola, A., »Einige praktische Gesichtspunkte zur Arbeit mit Video im fremdsprachlichen Unterricht«, u *Lehrer und Lernende im Deutschunterricht*, str. 371—374, Langenscheidt, München 1981.
- Svensson, E. S., »Video im fremdsprachlichen Unterricht«, *Zielsprache Deutsch*, 2/1985, str. 21—26, Hueber, München.
- Vićan, D., »Video u nastavi stranih jezika«, *Naša iskustva*, str. 83—89, Škola za strane jezike, Zagreb.
- Vilke, M., *Uvod u glotodidaktiku*, Školska knjiga, Zagreb 1977.

⁵ Bauer, H. L., »Wege mit Video«, *Zielsprache Deutsch*, 1/1979, str. 8.